

Sygn. akt I C 656/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący **SSO Bożena Chłopecka**

Protokolant Protokolant sądowy Karolina Ostasiuk

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2017 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa W. K.

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego w C.

o zadośćuczynienie

I. Oddała powództwo;

II. Przyznaje adwokatowi M. Z. ze Skarbu Państwa – Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 7.200 zł / siedem tysięcy dwieście złotych/ podwyższoną o stawkę podatku VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu;

III. Nie obciąża powoda W. K. kosztami procesu.

Sygn. akt: IC 656/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 listopada 2011 roku skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa-Ministrowi Sprawiedliwości powód W. K. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz odszkodowania w wysokości 210.000 zł z tytułu niezapewnienia mu przez pozwanego, podczas odbywania przez niego kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C. właściwej opieki medycznej oraz przewodnika dla osoby niewidomej /pозew k. 11/.

W dniu 29 października 2012 roku powód za pośrednictwem pełnomocnika sprecyzował żądanie pozwu i wniósł o zasądzenie kwoty 215.983,56 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwoty 210.000 zł od daty wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz od kwoty 5.983,56 zł (stanowiącej skapitalizowane odsetki na dzień wniesienia pozwu) liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W uzasadnieniu swojego stanowiska powód wskazał, iż swe roszczenie łączy z nie zapewnieniem powodowi właściwej opieki medycznej oraz przewodnika w Zakładzie Karnym w C., ograniczenie mu dostępu do specjalnego papieru i kopert, umożliwiających powodowi, jako osobie niewidomej korespondowanie. Powód wskazał, iż zostały naruszone jego dobra osobiste, z uwagi na niezapewnienie mu odpowiedniej opieki medycznej. W dalszej części powód podniósł, iż w Zakładzie Karnym w C. odbywał karę pozbawienia wolności w warunkach przeludnienia oraz że, nie zapewniono mu w tej jednostce minimalnych warunków bytowych i sanitarnych w czasie odbywania kary pozbawienia wolności /pismo k. 45-50/.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w odpowiedzi na pozew z dnia 21 grudnia 2012 roku wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa

kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany Skarb Państwa zakwestionował wszystkie twierdzenia i zarzuty powoda. Wskazał, iż powód nie wykazał żadnej z przesłanek wymaganych zarówno przy odpowiedzialności z tytułu wyrządzonej szkody, jak również w przypadku odpowiedzialności z tytułu zadośćuczynienia. Strona pozwana zanegowała przede wszystkim twierdzenie, by w Zakładzie Karnym w C. miała miejsce sytuacja, gdy na jednego osadzonego przypadałoby w celi mniej niż 3 m². Co do zaś pozostałych warunków odbywania kary to pozwany wskazał, że działanie administracji penitencjarnej mieściło się w ramach wyznaczonych przez obowiązujący porządek prawny / odpowiedź na pozew k. 83 - 89/.

Postanowieniem z dnia 20 października 2016 roku Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił, iż właściwą jednostką Skarbu Państwa, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie jest Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Zakładu Karnego w C., jednocześnie zwolnił od udziału w sprawie Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Sprawiedliwości /postanowienie k. 515/.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie /protokół rozprawy k. 520-521/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód W. K., urodzony w dniu (...), jest osobą niewidomą i od stycznia 1997 roku odbywa karę dożywotniego pozbawienia wolności /**dowód:** projekt oceny okresowej, wydruk z systemu N. k. 507/.

Do Zakładu Karnego w C. powód został przyjęty w dniu 2 sierpnia 2011 roku i przebywał w nim do dnia 23 listopada 2011 roku, z wyłączeniem okresu od 22 września do 2 listopada 2011r. /**dowody:** przeglądarka historii rozmieszczenia k. 505 oraz zeznania powoda W. K. k. 165, świadectwa lekarskie k. 67-68/. Zakład Karny w C., jest jednostką penitencjarną, która zapewnia całodobową opiekę medyczną dla osób przewlekle chorych, gdzie istnieje możliwość całodobowego, precyzyjnego stosowania zalecanych leków, zaś powód został tam skierowany celem zapewnienia mu całodobowej opieki medycznej /bezsporne/.

W ramach tego osadzenia powód od dnia 2 sierpnia 2011 roku do dnia 5 sierpnia 2011 roku przebywał w pawilonie (...), w celi nr (...) o pow. 10,2 m⁽²⁾, gdzie mieszkało 3 osadzonych (na jednego osadzonego przypadało 3,4 m⁽²⁾ powierzchni), od dnia 5 sierpnia 2011 roku od dnia 21 września 2011 roku przebywał w pawilonie (...) nr (...) (oddział szpitalny) o pow. 30,07 m⁽²⁾, gdzie mieszkało 4 osadzonych (na jednego osadzonego przypadało 7 m⁽²⁾ powierzchni), od dnia 2 listopada 2011 roku do dnia 23 listopada 2011 roku przebywał w pawilonie (...) w celi nr (...), przystosowanej dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich, o pow. 20,59 m⁽²⁾, gdzie zamieszkiwało 3 osadzonych (na jednego przypadało 6 m⁽²⁾ powierzchni). Cele mieszkalne w jakich przebywał powód były wyposażone w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy, zapewniający mu miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę. Ponadto cele wyposażone były w kąpiki sanitarne, w których była toaleta, zlew, a w celi nr (...)w pawilonie (...) powód miał do dyspozycji także prysznic. Każdy z osadzonych miał dostęp do środków higieny (papier toaletowy, krem do golenia, pasta do zębów, mydło), które otrzymywał na początku miesiąca. Powód ponadto miał nieograniczony dostęp do artykułów piśmienniczych (kopert oraz papieru). Powód jako osoba niewidoma sporządzał listy alfabetem B.'a, które były przesyłane do OISW w K., a następnie przekazywane do tłumaczenia.

Zakład Karny w C. był i jest kontrolowany przez (...) z C. (obecnie państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w C.) jak również przez Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego /**dowody:** oświadczenie Technika D. Kwaternistrzowskiego ZK w C. k. 245-246, oświadczenie Technika Działu Kwaternistrzowskiego ZK w C. k. 277, informacja o rozmieszczeniu w celach k. 278-280, zeznania świadka S. C. k. 363-363v/.

U powoda W. K. stwierdzono stan po zapaleniu wewnątrzgałkowym oka prawego, stan po wylewach krwi do ciała szklistego oka prawego i lewego, zanik nerwu wzrokowego prawego, jaskrę oka prawego, zaćmę oka prawego i lewego, zaburzenia osobowości i nadciśnienie tętnicze. Rozpoznanie to postawiono na wniosek Sądu Okręgowego w Poznaniu – Wydziału Penitencjarnego. W wywiadzie i dokumentacji medycznej stwierdzono liczne samouszkodzenia

i samookaleczenia w postaci połamania ciał obcych, pourazowe wylewy krwi do ciała szklistego oka prawego i lewego, których przyczyną mogło być samookaleczenie. W dacie badania (2.01.2011r.) stan pacjenta oceniono jako dobry, wskazano że może być leczony w zakładzie karnym. Powód jest osobą całkowicie niewidzącą, ślepotą jest konsekwencją przebytych krwotoków do ciał szklistych. W trakcie wielokrotnych konsultacji sugerowano leczenie operacyjne zaćmy oka prawego. Powód wielokrotnie nie wyrażał zgody na proponowane leczenie. Odmówił wykonania operacji. Odmawiał również systematycznego przyjmowania zalecanych mu leków i kropli do oczu /**dowody**: karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 60, karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 61, opinia lekarza specjalisty k. 62-66, świadectwo lekarskie k. 67, świadectwo lekarskie k. 68, książeczka zdrowia osadzonego k. 92-98, opinia biegłej M. F. k. 506-507, uzupełniająca ustna opinia tej biegłej k. 520-520v/.

W pierwszym dniu pobytu w Zakładzie Karnym w C. powód W. K. zwrócił się do Dyrektora Zakładu Karnego w C. o przydzielenie mu przewodnika/osoby towarzyszącej, ze względu na niemożność samodzielnej egzystencji. Wniosek ten nie został uwzględniony, bowiem powód przeszedł specjalne przeszkolenie dla osób niewidomych i przewodnik nie był mu potrzebny w codziennych czynnościach. Powodowi pomagali zaś wychowawcy, proponując mu możliwość skorzystania z pomocy innych osadzonych. Powód nie był zainteresowany taką formą wsparcia. Prosił jedynie współosadzonych bądź wychowawców o pomoc w napisaniu korespondencji. Był ogólnie zadowolony z opieki wychowawczej i psychologicznej, choć czasem wobec przełożonych zachowywał się wulgarnie, przyjmując postawy roszczeniowe domagając się natychmiastowej interwencji w celu załatwienia spraw /**dowody**: wniosek k. 69, skarga k. 70, notatka służbowa k. 281-283, notatka służbowa k. 284, zapis wychowawcy w systemie N. k. 285, oświadczenie k. 286, projekt oceny okresowej k. 507, zeznania świadka S. C. k. 363-363v. /.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt przez strony, w szczególności przez stronę pozwaną, a ich autentyczność nie została przez nikogo nie zakwestionowana. Stanowiły one w konsekwencji wiarygodny materiał dowodowy wobec nie zanegowania ich treści jakimikolwiek innymi przeciwdowodami. Okoliczności bezsporne zostały ustalone zgodnie z zasadami określonymi treścią art. 229 i 230 k.p.c. Pozwany przedłożył do akt sprawy dowód w postaci karty historii rozmieszczenia sporządzonej na podstawie systemu N..NET(k. 506-507), którego odpis został doręczony pełnomocnikowi powoda i nie został przez niego zanegowany.

Jako wiarygodne Sąd ocenił zeznania świadka S. C., które były spójne, logiczne i korespondowały w całości ze zgromadzonym materiałem dowodowym, tak więc Sąd uwzględnił je w całości przy ustalaniu stanu faktycznego.

Zeznania powoda W. K. złożone na okoliczność warunków odbywania kary w Zakładzie Karnym w C. były w przeważającej mierze z treścią dokumentów sprzeczne i dowodu tego nie można uznać za wiarygodny. Były one bowiem wewnętrznie niespójne i nielogiczne, gdyż z jednej strony powód przyznał, że do Zakładu Karnego w C. trafił jako osoba całkowicie niewidoma, to jednocześnie twierdził, że jego widzenie na skutek niewłaściwego leczenia pogorszyło się. Powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie wykazał także, że przejawiał jakąkolwiek aktywność w zakresie uzyskania dostępu do kopert i papieru specjalnego dla osoby posługującej się alfabetem B.'a, a to szczególne zapotrzebowanie ze strony powoda podyktowane jego chorobą wykracza poza obciążającą stronę pozwaną dowód, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom.

W konsekwencji ustalenia dotyczące sytuacji życiowej powoda, jego stanu zdrowia i wpływu pobytu w Zakładzie Karnym na zdrowie powoda, przede wszystkim na stan narządu wzroku Sąd poczynił w oparciu o opinię biegłego M. F. (k. 451-459 oraz k. 520-520v.). Opinia ta została sporządzona przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy. Opinia jest precyzyjna i rzeczowa oraz w sposób dokładny i wyczerpujący odpowiada na zadane biegłemu pytania. Z tych względów oraz z uwagi na brak jakichkolwiek przeciwdowodów kwestionujących wywody biegłego okulisty Sąd uznał sporządzone opinie w zakresie podanym powyżej za pełnowartościowy materiał dowodowy.

Sąd oddalił wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego chirurga okulisty, uznając, że nie jest on przydatny do rozpoznania sprawy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie i jako takie podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie powód W. K. domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 215.983,56 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdy jakich doznał wskutek niehumanitarnego i nieludzkiego traktowania w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w okresie od 2 sierpnia 2011 roku do 23 listopada 20110000 roku w Zakładzie Karnym w C.. Powód skarżył się na złe warunki sanitarno-bytowe w pozwanej jednostce penitencjarnej, przebywanie w przeludnionych celach , a także podnosił brak zapewnienia mu odpowiedniej opieki medycznej.

W pierwszej kolejności zważyć należy, iż oczywistym jest, że osoba pozbawiona wolności winna być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Pogląd ten znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego i w polskim porządku prawnym. Zgodnie z art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Nie może być wątpliwości, że obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie władze państwowe realizują swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka. Prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie. Działania naruszające te dobra mogą zatem rodzić odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 k. c. Tym samym podzielić należy pogląd prezentowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 17 marca 2010 r., sygn. akt II CSK 486/09). Z kolei w wyroku z dnia 25 kwietnia 1989 r. (I CR 143/89) Sąd Najwyższy zważył, że godność osobista jest tą sferą osobowości, która konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości człowieka i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi. Poczucie to, stanowiące istotny element psychiki człowieka, kształtowane jest przez okoliczności zewnętrzne. Zapewnienie przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Wynika to wprost z art. 10 § 1 ratyfikowanego przez Polskę międzynarodowego paktu praw osobistych i publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167 i 169) oraz z art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), stanowiących, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka oraz zakazującej nieludzkiego i poniżającego traktowania. Te zasady prawa międzynarodowego wyrażają art. 40, 41 ust. 4 i 47 Konstytucji RP.

Mając na uwadze powyższe podzielane przez Sąd Okręgowy poglądy orzecznictwa oraz ustalony w sprawie stan faktyczny wskazać należy, iż roszczenie powoda może znajdować swoje uzasadnienie co do zasady w art. 448 k. c. w zw. z art. 23 i 24 k. c.

W takiej sytuacji zwrócić należy uwagę, iż zgodnie z treścią art. 23 k. c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Natomiast w myśl art. 24 tego Kodeksu ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne; w razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie; na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Stosownie do treści § 2 powyższego unormowania jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych. Zgodnie zaś z art. 448 k. c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

W takiej sytuacji przesłanką odpowiedzialności za naruszenie cudzego dobra osobistego jest bezprawność działania, przez którą rozumie się działanie (zaniechanie) sprzeczne z porządkiem prawnym i zasadami współżycia społecznego. Przepis art. 24 k. c. przewiduje domniemanie bezprawności działania naruszającego dobra osobiste, co powoduje, że na nim spoczywa ciężar wykazania, iż jego działanie było zgodne z prawem. Na osobie poszukującej ochrony prawnej spoczywa jednak ciężar udowodnienia, iż doszło do naruszenia dobra osobistego (zgodnie z regułą ogólną wynikającą z art. 6 k. c.), a więc – w realiach faktycznych sprawy niniejszej - wykazać, że w rzeczywistości warunki jego osadzenia były takie jak opisane w pozwie. Dopiero wówczas strona pozwana winna w praktyce udowodnić, że warunki te odpowiadały normom wynikającym z przepisów prawa. Z treści art. 24 § 1 k. c. jednoznacznie wynika, że ustawodawca na powoda nałożył obowiązek udowodnienia, że pozwany naruszył jego dobra osobiste, zaś na pozwanego obowiązek wykazania braku bezprawności w jego działaniu.

Przed przystąpieniem do oceny żądania powoda zasądzenia zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci godności osobistej przywołać należy przepisy prawne regulujące problematykę warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Jest to niezbędne w celu ustalenia, czy zachowanie Państwa wobec powoda miało swe oparcie w prawie, czy też było bezprawne.

Niezaprzeczalnie pozbawienie powoda wolności było działaniem prawnym, bo znajdowało oparcie w wyrokach skazujących. Powód nie zarzucał zresztą naruszenia jego wolności przez Państwo.

Wobec tego, iż powód uczynił podstawą faktyczną powództwa okres po zmianie dokonanej ustawą z dnia 9 października 2009 roku (Dz. U. nr 190, poz. 1475) o zmianie kodeksu karnego wykonawczego, to zgodnie z nowym brzmieniem art. 110 § 2 zdanie pierwsze k.k.w. powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3m². Wobec ustalenia na podstawie dowodu z zeznań świadka S. C. oraz historii osadzenia powoda, że cele, w których powód był osadzony w ZK w C. miały powierzchnie od ok. 10,2 m² do 30,07 m², a przebywało w nich trzy, cztery osoby – Sąd uznał, że zarzut powoda o przeludnieniu w celach jest chybiony. Powód był osadzony w celach ZK w C. z zachowaniem norm powierzchni określonych w przywołanym przepisie art. 110 § 2 zdanie pierwsze k.k.w.

Zgodnie z art. 110 § 2 zdanie drugie k.k.w. cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy.

Art. 102 k.k.w. stanowi, że skazany ma prawo m. in. do odpowiedniego ze względu na zachowanie zdrowia żywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny, kształcenia i samokształcenia oraz wykonywania twórczości własnej, a za zgodą dyrektora zakładu karnego do wytwarzania i zbywania wykonanych przedmiotów, korzystania z urządzeń i zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych, radia, telewizji, książek i prasy (...).

Art. 116 § 1 k.k.w. stanowi, że skazany ma obowiązek przestrzegania przepisów określających zasady i tryb wykonywania kary, ustalonego w zakładzie karnym porządku oraz wykonywania poleceń przełożonych i innych osób uprawnionych, a w szczególności:

- 1) poprawnego zachowania się,
- 2) przestrzegania higieny osobistej i czystości pomieszczeń, w których przebywa (...).

Zgodnie z treścią § 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. nr 152, poz. 1493) cela mieszkalna powinna być wyposażona w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekrepujące użytkowanie, z zastrzeżeniem art. 110 § 3 k.k.w. W myśl § 34 tego rozporządzenia stan sanitarny zakładu karnego, ogrzewanie, oświetlenie i wentylacja pomieszczeń, utrzymywanie czystości przez

skazanych, stan i czystość odzieży, bielizny oraz bielizny pościelowej, ilość i jakość posiłków oraz sposób ich przyrządzania i wydawania są kontrolowane przez pracownika służby kwatermistrzowskiej i lekarza lub innego upoważnionego pracownika służby zdrowia zakładu.

W orzecznictwie sądów powszechnych podkreśla się, że o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadkach pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z samym pobytem w takim zakładzie, polegających na przykład na niższym od oczekiwanego standardzie celi lub urządzeń sanitarnych, dla wielu bowiem ludzi nieodbywających kary pozbawienia wolności warunki mieszkaniowe bywają często równie trudne. Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeżeli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa" (wyrok SA w Krakowie z 10 kwietnia 2013 r., sygn. akt I A Ca 224/13, Lex nr 1439083; por. także wyrok SA w Białymstoku z 14 listopada 2012 r., sygn. akt I A Ca 539/12, Lex nr 1289355).

Odnośnie zarzutów powoda co do nieprawidłowej opieki medycznej w Zakładzie Karnym w C. należy wskazać, iż właśnie to do tej jednostki powód został skierowany, po to aby umożliwić mu całodobową opiekę medyczną. Administracja więzienna dołożyła więc wszelkich starań aby powód nie poczuł się zlekceważony i zapewniła mu możliwie najlepszą opiekę medyczną związaną z jego dolegliwościami okulistycznymi. Wielokrotnie zapewniono powodowi możliwość konsultacji okulistycznych, wdrożono odpowiednie leczenie zachowawcze. Należy odnieść wrażenie, iż jest to opieka na takim samym, jak nie lepszym bo szybciej dostępnym, poziomie jakie ma przeciętny obywatel w warunkach wolnościowych. Powód nie dostrzegając tych wysiłków często odmawiał przyjmowania leków, bądź poddania się zabiegom mu zaleconym przez lekarzy specjalistów. Należy przy tym wskazać, iż żaden z dokumentów nie potwierdzał, aby działania pozwanego były nastawione na pogorszenie stanu zdrowia powoda, rozstroju nerwowego, ciągłego stresu i upokorzenia, poniżania, wyśmiewania się z jego osoby, albo by obiektywnie oceniając stan rzeczy mogły takie wrażenia u powoda wywołać. Ponadto jak wskazała biegła M. F., w ustnej uzupełniającej opinii pobyt powoda w Zakładzie Karnym w C. nie miał wpływu na stan narządu wzroku u powoda. Przemawia za tym także fakt, iż powód trafił do tej jednostki penitencjarnej już jako osoba niewidoma.

W konsekwencji zgłoszone przez powoda żądania jako bezzasadne podlegały oddaleniu. Przytoczyć należy tu ponownie treść przepisu art. 448 k.c., zgodnie z którym w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 11 stycznia 2007 roku wyraził pogląd, który Sąd meriti w całości podziela, że przepis art. 448 k.c. ma charakter samodzielny i przysługuje obok zastosowania innych środków koniecznych do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych, o ile inne środki nie wyczerpują uprawnień osoby, której dobro naruszono. Zasądzenie zadośćuczynienia ma zatem charakter fakultatywny i od oceny sądu opartej na analizie okoliczności konkretnej sprawy zależy przyznanie pokrzywdzonemu ochrony w tej formie (I A Ca 833/06, LEX nr 298413).

Zgodnie z utrwalonym już dorobkiem doktryny i orzecznictwa o zasądzeniu zadośćuczynienia decyduje rodzaj naruszonego dobra osobistego, stopień nasilenia i czas trwania tych naruszeń, stopień zawinienia naruszydźciela oraz rozległość i długotrwałość skutków naruszeń dla osoby pokrzywdzonej.

Mając na uwadze te wskazania oraz okoliczności niniejszej sprawy, Sąd uznał, że zgłoszone roszczenie o zadośćuczynienie nie zasługują na uwzględnienie. Sąd nie dopatrył się też żadnych działań świadczących o świadomej represji czy dyskryminacji wobec powoda ze strony administracji Zakładu Karnego w C.. Niezaprzeczalnie bowiem warunki panujące w tej jednostce były takie same dla wszystkich skazanych i jednocześnie wypadkową ograniczonych środków finansowych tego resortu, wieloletnich zaszczości i niemożności osiągnięcia standardów europejskich w krótkim czasie. W sytuacji zaś braku działania strony pozwanej z premedytacją i zamiarem poniżenia, a jedynie z powodu trudnych warunków lokalowych przyznanie ochrony za naruszenie dóbr osobistych należy uznać za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i poczuciem sprawiedliwości (taki min. Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Aca 259/10, nie publ.).

Zdaniem Sądu roszczenia powoda pozostają właśnie w jawnej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Nie można bowiem w tego rodzaju sprawach abstrahować od realiów społeczno – gospodarczych panujących w Polsce. Zdaniem Sądu chociażby sytuacja służby zdrowia i osób hospitalizowanych, jest często pod względem bytowym dużo gorsza niż więźniów, którzy przecież znaleźli się w tym, a nie innym miejscu na skutek popełniania najcięższych, najczęściej umyślnych przestępstw. Podobnie sytuacja lokalowa wielu rodzin w Polsce, na co jak wyżej przytoczono wskazywał także Sąd Najwyższy, zajmujących mieszkania komunalne czy socjalne, jest gorsza pod względem zarówno metrażu, stanu technicznego budynków czy dostępu do mediów od tej opisywanej przez powoda. Również zakres zajęć kulturalno – oświatowych, sportowych czy rozrywkowych w zakładach karnych nieraz znacznie przekracza to, co społeczeństwo oferuje podopiecznym placówek opiekuńczo – wychowawczych.

W ocenie Sądu wprowadzanie w tym zakresie standardów państw Europy Zachodniej nie może odbyć się z dnia na dzień ani rozpoczynać się od więźniów, a pomijając inne grupy społeczne takie jak sieroty, czy renciści i emeryci, których często nie stać na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.

Ponadto w niniejszej sprawie nie można tracić z pola widzenia tego, że karę pozbawienia wolności odbywa od 1997 roku, a nabyta w ten sposób dobra znajomość warunków w jednostkach penitencjarnych, nie skłoniła go do zmiany trybu życia. Na ten aspekt sprawy związany z przeszłością osoby osadzonej i poszukującej ochrony prawnej wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 grudnia 2010 roku (IV CSK 449/10, nie publ.), podnosząc, że w takiej sytuacji nie powinno się oczekiwać warunków podobnych do domowych.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. biorąc pod uwagę trudną sytuację finansową powoda, która legła również u podstaw zwolnienia go od kosztów sądowych. Sąd nie znalazł podstaw do cofnięcia powodowi udzielonego mu na czas procesu zwolnienia od kosztów sądowych.

Orzekając o nieuiszczonych kosztach sądowych, na które składają się koszty opłaty sądowej od ponoszenia których powód został zwolniony, Sąd doszedł do przekonania, że nie było podstaw do obciążania tymi kosztami powoda na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W związku z tym nieuiszczonymi kosztami należało obciążyć Skarb Państwa.

W zakresie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu, podstawę rozstrzygnięcia stanowił § 19 w zw. z § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu /tj. Dz. U. z 2013 poz. 461/.